

da at kjøre det hjem til Kjøbenhavn, endog i Kirketiden, naar jeg ikke har Lov til f. Ex. at kjøre med et Flyttelæs om Søndagen? Det Sidste vil vistnok være generende for mange Smaaafolk, der netop ofte flytte om Helligdagene. Dernæst vil jeg ogsaa, med Hensyn til Bestemmelsen om Arbeidskjørsler nævne det Samme som den ærede sidste Taler, nemlig, at det er en altfor ubestemt og vidtstrakt Myndighed, der tillægges Politimesteren i saa Henseende. Der staar nemlig i Lovforslaget, at han kan give Tilladelse til Arbeidskjørsler, naar det maatte befindes at være paatrængende nødvendigt eller i hvert Fald ikke at burde forhindres. Men det er jo en aldeles ubegrændset Myndighed, det kan jo ikke betyde Andet, end at han kan give den Tilladelse, naar han synes, at det ikke bør forhindres, men deraf følger, at det Hele bliver fuldstommen arbitrært. Hvad der imidlertid er endnu værre, er det sidste Punktum, hvor der staar, at Tilladelse kan gives for det enkelte eller for flere lignende Tilfælde eller for en bestemt Tid, ligesom den kan gives den Enkelte eller gives i Almindelighed. Dette Sidste, synes jeg, fører til, at enhver Politimester kan ordne det Forhold, som det behager ham i sin Jurisdiktion, hvorved man kunde faae ligesaa mange forskellige Regler om Arbeidskjørsel, som der er Jurisdiktioner i Landet, og det kan dog ikke gaa an. Med Hensyn til Arbejderne vil jeg bemærke, at der er en ret vigtig Thing, med Hensyn til hvilken det forekommer mig, at det ikke fremgaar klart af Lovforslaget, hvad man egentlig vil. Er det Meningen, at det skal være en Mand selv forbudt at arbejde, eller er det blot Meningen, at han ikke skal kunne forlange af andre, navnlig af sine Undergivne, at de skal arbejde? Jeg har antaget, at de Herrers Mening egentlig kun var det Sidste, men ikke at forbyde en Mand selv at arbejde, fordi det i saa Fald forekommer mig at være et overmaade stort Indgreb i den personlige Frihed, men Redaktionen af det sidste Punktum i det første Stykke og i det andet Stykke pege i forskjellig Retning. I andet Punktum staar der, at alt Arbejde paa Bygninger, Pladser, i Fabrikker, paa fabrikmæssig drevne Værksteder, i Brænderier og Bryggerier skal være forbudt, men deraf følger jo ogsaa, at en Mand paa Landet ikke har Lov til at hvilde sit eget Hus, hvor han ikke generer et Menneſte derved, eller til at reparere sit Dag, thi det er Arbejde paa Bygning. Ligeledes er Arbejde paa Pladser et meget ubestemt og almindeligt Udtryk, thi hvad skal man forstaa ved „Pladser“? det kan vel ikke indskrænktes til

Skibsværfter eller deslige? Jeg vil nu gjerne erkjende, at det er vanskeligt at redigere et saadant Forslag med Hensyn til Enkelthederne, det maa overveies nøiere, og det er heller ikke min Mening at opholde mig længere derved, men det maa komme bestemttere frem, hvorvidt man vil gaa, om det kun er Meningen, at den Overordnede, eller hvad man vil kalde ham, ikke kan fordrø af sine Undergivne, at de skal arbejde om Søndagen, eller om det er Meningen overhovedet at forbyde al Arbeidskjørsel om Søndagen, saa at en Mand heller ikke har Lov til selv at foretage et eller andet Arbejde ved sin Bygning eller deslige, det maa man komme nærmere paa det Hele med. Jeg er, som sagt, gaaet ud fra, at de Herrers Tanke kun var den Sidste, nemlig at komme derhen, at Undergivne ikke kunne tvinges til Søndagsarbejde, altsaa at forbyde Undergivnes Brug til Søndagsarbejde — jeg bruger dette Udtryk Undergivne ganske i Almindelighed. — Der møder ogsaa et meget stort Spørgsmaal, som jeg heller ikke rigtig forstaaer, om det er de Herrers Mening at tage med, nemlig om eventuel Arbeidsfrihed for hele den store Tjendeklasse, det staar der heller ikke Noget om i Lovforslaget. Naturligvis er der visse Arter af Arbejde, som Tjendet ikke godt kan blive fri for, f. Ex. alt indvendigt Husarbejde, men naar man overhovedet vilde forbyde eller sikkre Landarbejdere imod, at bruges til Arbejde om Søndagen, kunde der vel være nogen lignende Grund til ikke at bruge Tjenestefolk til Arbejde i Mark og Skov eller deslige udenfor Huset. Endelig vil jeg bemærke, at jeg ogsaa har nogen Tvivl om, hvorvidt det ikke er nødvendigt at gjøre Undtagelser, som ikke ere nævnte her. Jeg tror, at den sidste ærede Taler nævnedes Gasværter, det kan jo ikke gaa an, at de skal standses om Søndagen, det er jo Meningen, at Byen skal behyses om Søndagen, og at Forlystelsesanstalter og Lignende skulle gaa om Søndagen lige saavel som andre Dage. Der er ogsaa det Spørgsmaal, om det gaar an ubetinget at lukke Bogtrykkerierne, jeg har ikke tilstrækkelig Kjendskab til de Forhold, men maa Følgen deraf ikke blive, at de Blade, der udgaar om Mandagen, ikke kunne udkomme? Men det er maaske heller ikke Meningen. Endelig kan man spørge, om Bagerierne skulle være lukkede, og der er mange lignende Spørgsmaal. Jeg har blot gjort disse Bemærkninger, dels for at vise, at Lovforslaget trænger til en Revision, og det var Noget, som den ærede Forslagsstiller selv udtalte i Begyndelsen af sit Foredrag, og dernæst har jeg ikke kunnet undlade at gjøre opmærksom paa, at det slet ikke er saa